

UYAP ADLİ KOLLUK BİLİŞİM SİSTEMİNİN YARGILAMA SÜRECİNE SAĞLAYACAĞI FAYDALAR

*(The Benefits Of Uyap Law Enforcement Units Informatics System To
The Process Of Trial)*

Dr. Ali Rıza ÇAM¹

ÖZ

Ceza soruşturmasının en temel gayesi olan maddi gerçeğin ortaya çıkartılabilmesi ve adaletin zamanında tesisi için adli kolluğun iyi bir şekilde yapılanması ve çalışması gereklidir. Fakat uygulamada adli kolluğun sorunları arasında Cumhuriyet savcılığı ile gerçekleştirilen işlemlerde halen klasik ve çağın gerisinde olan metotların kullanılmasından kaynaklanan problemler bulunmaktadır. Başarılı bir adalet sisteminin varlığı, yürütülen soruşturmaların sağlıklı, hızlı, verimli ve etkin bir biçimde işleyebilmesi, suçla mücadelede etkinliğin artırılması, ceza yargılamasının verimli bir şekilde yürütülebilmesi başarılı ve günün tüm teknolojik imkânlarında faydalanmayı başarabilen adli mercilerle ilişkileri güçlü bir kolluk sistemine bağlıdır. Türk yargı sisteminde henüz başlanan UYAP Kolluk Bilişim Sistemi Jandarma Genel Komutanlığı ve Orman muhafaza birimleri ile Sahil Güvenlik Komutanlığı tarafından kullanılmaya başlanmış olup uygulama için güzel bir örnek teşkil etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Adli Kolluk, Cumhuriyet Savcılığı, Bilişim Teknolojileri, Ceza Soruşturması, Adli Kolluk Bilişim Sistemleri

ABSTRACT

Judicial Police should be structured well and work smoothly for uncovering the truth which is the main purpose of the criminal investigation and realization of the justice in time. But in practice there have been problems arising from the use of the classic and outdated methods in the operations between Public Prosecutor's Offices among the problems of the judicial police. The presence of the successful judicial system, the operation of criminal investigations in a healthy, fast, efficient and effective manner, the enhancement of the effectiveness of fight with crime, carrying out the

1 Çanakkale Cumhuriyet Savcısı, arcam@adalet.gov.tr

criminal trials efficiently, depends on the prosperous judicial police who is good at benefiting from the all technological developments and have strong relations with the judicial authorities. The recently implemented UYAP Law Enforcement Informatics System in Turkish Judicial System, have been begun to use by the Gendarmerie General Command, Coast Guard and Forest Guard Unit, constituting a good example for the implementation.

Keywords: Judicial Police, Public Prosecutor, Information Technologies, Criminal Investigations, Law Enforcement Informatics System

GİRİŞ

Teknoloji sayesinde zaman ve mekân kavramı oldukça değişmiş, insanlar ve toplumlararası etkileşim ve iletişim de oldukça artmıştır. Yargısal görev icra eden kurum ve kişiler de zorunlu olarak görev alanları içinde kalan hizmetlerin sunumunda teknolojiden yararlanmak hususunda kendilerini mecbur hissetmeye başlamışlardır. Zira suçla mücadelenin etkin bir şekilde yapılabilmesi için suçlulardan daha iyi bir şekilde teknolojiyi kullanmak gerektiği anlaşılmıştır. Dolayısıyla kamu hizmetlerinin sunumunda çağı yakalamak ve çağdaş kurumlara sahip olmak için sürekli gelişen teknolojileri takip etmek ve yeni gelişmeleri kendi görev alanlarına yansıtmak kamu kurumlarının görev tanımları içine girmeye başlamıştır.

Ceza Muhakemesinin hazırlık aşamasından kovuşturma ve infaz aşamasına kadar her basamağının sağlıklı işlemesi adli kolluğun iyi bir şekilde yapılması ve çalışmasına bağlıdır. Başarılı bir adalet sisteminin varlığı, yürütülen soruşturmanın sağlıklı, hızlı, verimli ve etkin bir biçimde işleyebilmesine bağlıdır. Ayrıca günün tüm teknolojik imkânlarından faydalanmayı başarabilen, adli mercilerle ilişkileri güçlü bir kolluk sistemi suçla mücadelede etkinliğin artırılması, ceza yargılamasının verimli bir şekilde yürütülebilmesine de fayda sağlamaktadır. Adli kolluk uygulamalarından kaynaklanan sorunları çözmek ve kolluk ile adli birimler arasındaki işlemleri daha etkin kılmak üzere Adalet Bakanlığı tarafından geliştirilen UYAP Kolluk Bilişim Sistemi, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı tarafından kullanılmaya başlanmıştır. Emniyet Genel Müdürlüğü'nün kolluk işlemlerini kendi idamesinde olan bilişim sistemi üzerinden yapma arzusu nedeniyle Emniyet Genel Müdürlüğü bu uygulamaya dahil olmamış fakat bu sorun iki sistem arasında entegrasyon kurularak çözülmeye çalışılmıştır.

I. UYAP KOLLUK BİLİŞİM SİSTEMİ

UYAP Kolluk Bilişim Sisteminden bahsetmeden önce UYAP Bilişim Sistemi hakkında bilgi vermek gerekmektedir. UYAP Bilişim Sistemi; bi-

lişim çağının gerekli bütün teknolojik imkân ve gelişmeleri kullanılarak, Adalet Bakanlığı merkez ve taşra teşkilatının, bağlı ve ilgili kuruluşlarının, adli ve idari tüm yargı ve yargı destek birimlerinin hem donanım hemde yazılımsal olarak otomasyonunu sağlayan, tüm yargısal ve idari faaliyetlerin elektronik ortamda yapılmasını sağlayan bir bilişim sistemidir. Bunun yanında benzer şekilde bilgi sistemlerini kurmuş olan kamu kurum ve kuruluşları ile dış birim entegrasyonu sağlanmıştır².

UYAP Kolluk Bilişim Sistemi ise Emniyet, Jandarma, Sahil Güvenlik, Gümrük, Orman ve Çocuk İzleme Merkezlerini kapsayan ve tüm soruşturma işlemlerinin Cumhuriyet savcılığına gelmeden önce elektronik ortamda gerçekleştirilmesini ve kolluk birimleri ile adli birimler arasındaki yazışmaların elektronik ortamda elektronik imza ile gerçekleştirilmesi sağlayan sistemdir .

Bu sistemin amacı; soruşturma sürecindeki tüm işlemlerin elektronik ortama aktarılması suretiyle suçlulukla etkili ve hızlı mücadele edilebilmesi, suçluların bir an önce yakalanarak cezalarının infazının sağlanması, bilişim çağının gerektirdiği bilimsel ve teknolojik yöntem ve gereçlerin kullanılması suretiyle delillerin toplanması ve muhafaza altına alınması, yazışmaların elektronik ortamda yapılarak soruşturmanın tamamlanması ve bu alanda uzmanlaşmanın sağlanmasıdır.

Adalet Bakanlığı Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığınca, yargı birimleri ile adli kolluk birimleri (Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ve Orman Bakanlığı) ile yürütülen entegrasyon çalışmaları kapsamında 1 Nisan 2011 tarihinde analiz ve yazılım geliştirme çalışmalarına başlanmış; ilk safhada Sahil Güvenlik ve Jandarma Komutanlıkları ile yürütülen entegrasyon çalışmaları tamamlanarak ve yazılım kullanıma hazır hale getirilerek UYAP Kolluk Bilişim Sistemi 02/02/2012 tarihinde Sahil Güvenlik Komutanlıkları ile İl ve İlçe Jandarma Komutanlıklarının kullanımına açılmıştır. Sistem halen aktif olarak bu birimler tarafından kullanılmaktadır. Ayrıca, Ankara Çocuk İzlem Merkezinde de bu sistem kullanılmaktadır.

UYAP Kolluk Bilişim Sistemi ekranlarından, soruşturma dosyası açma, taraf kaydı yapma, fezleke hazırlama ile hazırlanan fezlekeyi Cumhuriyet başsavcılığına gönderme, dosyadaki tarafların ifadesinin alınması, adres araştırması, SGK sorgulaması ve nüfus kayıt örneği alınması, adli birimlere muhabere evrakı gönderilmesi, TC kimlik no ve diğer kimlik bilgileri ile aranan şahısların sorgulanması, nüfusa kayıtlı olduğu yer, ikamet yeri ve suç yerine göre aranan şahısların sorgulaması ve yakalanan şahsın Cumhuriyet başsavcılığına sevki, safahat sorgulaması, istatiki bazı verile-

2 UYAP Bilişim Sistemi: www.uyap.gov.tr; E.T.: 4 Aralık 2015

rin alınması gibi işlemler yapılabilir.

UYAP Kolluk Bilişim Sistemi ile kolluk birimlerine intikal eden tüm adli işlemler elektronik ortamda yapılmaktadır. Cumhuriyet savcılığı ile yapılan yazışmalar yine elektronik imzaya bağlanarak elektronik ortamda UYAP Bilişim Sisteminde doğrudan ilgili Cumhuriyet Savcılığı iş listesine düşürülmektedir. Adli süreçlerin elektronik ortama aktarılmakta ve kişi/ taraf bilgileri kollukça girilmekte ve gerekli fiziki evraklar da kolluk birimince taranarak sisteme aktarılmaktadır. Bu sayede soruşturma işlemlerine hız kazandırma yanında adli birimlerin iş hacimlerinde ciddi rahatlama sağlanmaktadır.

II. UYAP KOLLUK BİLİŞİM SİSTEMİNİN YASAL DAYANAĞI

UYAP Bilişim Sisteminin tüm adli birimlerde uygulama alanı bulması ile birlikte mevzuatta da gereken değişiklikler yapılmıştır. Bu anlamda tüm usul yasaları UYAP Bilişim Sistemi üzerinden çalışmayı elverişli kılacak şekilde revize edilmiştir. 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nda 2012 yılında yapılan değişiklik (Ek madde: 02/07/2012-6352 S.K./95.md.) ile 38. maddeye 38/A bendi eklenmiştir.

Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun 07/01/2013 tarihli ve 87742275-010.07.02-377-2012/17/408 sayılı yazısı ile adli kolluk birimleri ile savcılık arasındaki iletişimin ve veri akışının UYAP Kolluk Bilişim Sistemi üzerinden yapılmasına dair hatırlatmalar ve buna ilişkin esaslar teşkilata duyurulmuştur.

HSYK'nın mülga "Soruşturma usul ve esasları" konulu (10) No'lu Genelgesi'nin, 6'ncı bendinde, "*Herhangi bir şekilde intikal eden suç ihbar veya şikâyetlerinin zaman geçirilmeksizin soruşturma kaydının yapılarak hemen gereğine tevessül edilmesi, bu konuda 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 160'uncü maddesinde yer alan hükümlerin göz ardı edilmemesi, kolluğa kayıtsız evrak gönderilmemesi; kolluk birimleriyle entegrasyon sağlanması hâlinde, soruşturma süreciyle ilgili her türlü veri ve evrak alışverişinin elektronik ortam üzerinden gerçekleştirilmesi*" ile "Adli kolluğun görev, yetki ve sorumlulukları" konulu (7) No'lu Genelgesi'nin 11'inci bendinde, "*Kolluk birimleriyle entegrasyon sağlanması hâlinde, soruşturma süreciyle ilgili her türlü veri ve evrak alışverişinin elektronik ortam üzerinden gerçekleştirilmesi*" hususlarına yer verilmiştir.

Yine HSYK'nın "Şüpheli-sanık karar takip formları ile gıyabî tutuklama kararları ve yakalama emirlerinin UYAP'ta düzenlenmesi, infaz ve güncelliklerinin takibi" konulu ve (4) No'lu mülga Genelgesinde, 1 Ocak 2012 tarihinden itibaren şüpheli, sanık ve hükümlüler hakkındaki yakalama emirleri ile şüpheli ve sanık karar takip formlarının UYAP Bilişim

Sistemi üzerinden oluşturulması ve bu tarihten itibaren UYAP Bilişim Sistemi kayıtlarının esas alınması benimsenmiştir.

III. KOLLUK İLE CUMHURİYET SAVCILIKLARI ARASINDA YAŞANAN SORUNLAR

Uygulamada Cumhuriyet savcısının kontrolünde yürüten soruşturmalarda pek çok iletişim hata ve kazalarına rastlanmaktadır. Bazı olayların aktarımında her sözlü iletişimde rastlanabileceği üzere bazı yanlış anlaşılmalara yaşanabilmektedir. Herhangi bir suç işlendiğinde bazı durumlarda kolluk nöbetçi Cumhuriyet savcısını telefonla arayarak talimat almaktadır. Kolluk, Cumhuriyet savcısının vermiş olduğu sözlü emirlerin yazılı hale gelmesini beklemeden emrin gereğini yapmak mükellefiyetindedir. Bu gibi durumlarda kolluğun anlatmak istediği konuda aktarımdaki eksiklik ya da hata nedeniyle Cumhuriyet savcısı olayı farklı anlayabilmekte bundan dolayı da hatalı talimatlar verebilmektedir.

Burada her iki tarafın iyi niyeti bulunsa bile iletişim hatası nedeniyle soruşturmada hatalar yapılabilmektedir. Daha sonrasında sözlü talimatın tutanağa çevrilerek imzalanmasında sorunlar çıkabilmektedir. Bazen Cumhuriyet Savcıları böyle durumlarla karşılaştıklarında talimatlarını değiştirmekte ve önceki verdikleri talimatlarını kabullenmemektedirler. Neticede Cumhuriyet savcısı da bir insandır ve hata yapması imkân dâhilindedir. Bu durum hem Cumhuriyet savcısı hem de adli kolluk için istenmeyen ve güvensizlik oluşturan bir durumdur. Bunun yanında soruşturmanın tarafları da bu iletişim kazasından olumsuz etkilenmektedir. Cumhuriyet savcılarının aynı ya da benzer olaylarda farklı talimatlar vermesi kolluğu yanıltabilmektedir³.

Talimatların sözel kaldığı durumlarda sonradan bir hukuka aykırılığın ortaya çıkması halinde savcı ile kolluk arasında ihtilaf çıkmakta, işbirliği içinde yürütmesi gereken soruşturma sürecinde savcı ve kolluk arasındaki ilişkiler zedelenmektedir⁴. Bugünkü adli makamlar ile adli kolluk arasındaki işbirliği eksikliğinden suçluların yararlandığı ve bundan da toplumun ve devletin zarar gördüğü açıktır⁵.

Bazı hallerde de sözlü emir verilen kolluk ile emri uygulama durumunda olan kolluk görevlisi farklı olabilmekte, araya ikinci ya da üçüncü kişiler girmekte iletişimdeki aktarımdan dolayı da yanlış anlaşılmalara

3 AYDINLIOĞLU Mehmet, *Türkiyede Adli Kolluk Birimlerinin Sorunları Ve Çözüm Önerileri*, (Yayımlanmamış YL tezi), İstanbul, 2013.

4 ERYILMAZ M. Bedri, "Ceza Muhakemesi Kanunu ve Adli Kolluk: Adli Kolluk Amirleri, Sorumluları ve Görevlerinin Belirlenmesi", *Ankara Barosu Dergisi*, ss.110-113., Ankara, 2007.

5 ÇOLAK Haluk TAŞKIN Mustafa, *Ceza Muhakemeleri Kanunu Şerhi*, 2. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2007.

olabilmektedir⁶. Sözlü emirlerdeki bu yanlış anlaşılmanın bir takım bilişim sistemleri ile giderilebileceği hususu sonraki bölümlerde tartışılacaktır. Fakat şimdilik bu yanlış anlaşılmanın önüne geçilmesi için sözlü emirlerin açık ve net bir şekilde verilmesi, tereddüt yaşayan kolluğun çekinmeden bu tereddüt halini Cumhuriyet savcısına aktararak olayın aydınlatılmasını sağlayacak güven ortamı oluşturulmalıdır.

IV. UYAP KOLLUK BİLİŞİM SİSTEMİNİN SAĞLAYACAĞI FAYDALAR

Adalet alanında teknolojiye faydalanılması, yargı hizmetlerinin daha etkin, verimli, hızlı, şeffaf, yolsuzlukları önleyici, ekonomiye faydalı ve nihayet kamu giderlerinin azaltıcı şekilde sunulması sonucunu doğuracaktır⁷. Bilhassa yolsuzlukla etkin mücadele edilebilmesi ve yolsuzlukla ilgili suçların etkin bir şekilde aydınlığa kavuşturulabilmesi eğitilmiş personel yanında gelişmiş teknolojinin de faydalanılmasına bağlı olmaktadır⁸. Gelişmiş teknoloji ile diğer kurumlardan sağlanan hızlı ve güvenilir bilgi akışı bu tür soruşturmalarda kolluk güçlerinin elini oldukça güçlendirmektedir⁹.

Colton yaptığı araştırmada bilişim sistemlerinin kolluk işlemlerinde kullanılmasının faydalarını şu şekilde sıralamaktadır: veri işlemede daha düşük maliyet; bilgiye daha hızlı erişim; bilginin daha geniş bir yelpazede dağıtılması; daha önce elde edilmemiş yeni bilgilerin üretilmesi; veri raporlamada tutarlılık; verilerin bozulmaması; daha önce hiç görülmemiş ölçüde veri envanterinin oluşması; kayıt tutma işlemlerinde kolaylık; karar verme süreçlerine gelen etkinlik¹⁰. Kamu politikalarının geliştirilmesi ve hayata geçirilmesinde etkinlik için anlamlı ve doğru verilere güvenli bir şekilde erişim çok önemli olup bilişim teknolojileri bu konudaki ihtiyacı karşılamaktadır¹¹.

6 ÖZDEMİR Bircan, *Adli Kolluğun Görev ve Yetkilerinde Yaşanan Problemler ve Adli Kolluk Kurulması Yönünde İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nün Bakış Açısı*, (Yayınlanmamış YL Tezi), Polis Akademisi, Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, 2009.

7 MALIK Waleed H., "E-Justice: Towards A Strategic Use Of Ict In Judicial Reform", *The World Bank Marrakech Conference Strategies For the Modernization of Justice in Arab Countries*, pp.2-11, 15-17 Mart 2002, Morocco, 2002.

8 REILING Dory, *Technology for justice, How Information Technology Can Support Judicial Reform*, Amsterdam: Leiden University Press, 2009.

9 PASQUALE Fabio, "Investigation And Prosecution Of Foreign Bribery", *OECD Anti-Corruption Network for Eastern Europe and Central Asia Expert Seminar "Effective Means Of Investigation And Prosecution Of Corruption"*, ss.70-71.20-22 October 2010, Bucharest, 2010.

10 COLTON Kent Winterton, *Police and Computers: The Use, Acceptance and Impact of Information Technology*, (Doctorate Thesis), 1972.

11 TEMÜR Nuri, "İç Güvenlik Politikaları ve e-Devlet", Zahid Sobacı, Mete Yıldız (Ed.), *E-devlet, Kamu Yönetimi ve Teknoloji ilişkisinde Güncel Gelişmeler*, Nobel Yayınları, ss. 501-523, Ankara, 2012.

Bilişim sistemlerinin kullanımı eski usulde işleyen, etkinlik ve verimlilikten uzak soruşturma ve akabinde de kovuşturma süreçlerine ciddi fayda sağlayacak, yargıya ve adli kolluğa topyekûn modern bir görünüm kazandıracaktır. Bu da toplumda yargıya ve kolluk birimlerine olan güveni arttıracaktır¹². Elektronik bilgi sistemleri, hizmetlerde kalitenin artması, bürokrasiyi azaltma, işlemleri ve hizmet sunumunu kolaylaştırma, verimliliği artırma, işlem maliyetini düşürme ve işlemlerin güvenli bir ortamda yapılması gibi faydalar sağlamaktadır¹³.

Soruşturma işlemlerinde bilişim sistemlerinin kullanılması; etkin, hızlı, güvenilir, şeffaf ve etik değerlere uygun bir soruşturma mekanizması oluşturulmasına, hukukun üstünlüğü ile toplumda yargıya olan güvenin artmasına yardımcı olacaktır¹⁴. Doğru ve tutarlı bilginin mevzuatın tanıdığı yetkiler çerçevesinde istenilen zamanda hızlı ve kolayca elde edilmesi ve paylaşımı, iş süreçlerinin hızlandırılmasına, elektronik arşivin oluşturulmasına, her türlü idari faaliyetler ile denetim, teftiş ve soruşturmanın hızlı ve etkin bir şekilde yürütülebilmesine dolayısıyla adli kolluk işlemlerinde şeffaflığa katkı sağlayacaktır¹⁵. Her ne kadar soruşturma işlemleri gizli olsa da bu tür işlemler dahi yetkili makamlarca denetlenebilir olmalıdır. Adli kolluk birimleri ile adalet birimlerine ait sistemlerin entegrasyonu, bu suretle ihtiyaç duyulan bilgi ve belgelerin elektronik ortamda hızlı ve karşılıklı kontrole dayanan transferi ve bu alışverişin kayıt altında olması kurumlar arası şeffaflık bir nevi oto kontrol anlamına gelmektedir¹⁶.

Soruşturma evresinin bilişim teknolojilerinin getireceği kolaylık ile hızlı, etkin ve erken bir şekilde sonuçlandırılması vatandaşların adalete olan güven duygusunu da arttıracaktır. Adalet zamanında tesis edilecek, eksiksiz olan soruşturma dosyası nedeniyle kovuşturma aşaması da sağlıklı yürüyecek, davalar zamanaşımına uğramayacak, insanlar hak kaybı yaşamayacak ve insanların adalete olan güveni artacaktır¹⁷.

Bilişim teknolojilerinin kullanımı ayrıca olaya müdahale eden ilk ekip-

12 OSKAMP Anja; Lodder, Arno R. and Apistola, Martin (Ed.), **IT Support of the Judiciary**, Information Technology and Law Series 4, Hague: TMC Asser Press. 2004.

13 BIÇAK Vahit, **Suç Muhakemesi Hukuku**, Polis Akademisi Yayınları, Ankara, 2013.

14 MAGNUS Richard, "Confluence of Law and Policy in Leveraging Technology: Singapore Judiciary's Experience", **William and Mary Bill of Rights Journal**, pp. 661-680. 2003.

15 ARIFOĞLU Ali, **E-Dönüşüm: Yol Haritası, Türkiye, Dünya**, 1 Baskı, Sas Bilişim Yayınları, İstanbul, 2004.

16 HENDERSON Keith E. "Global Lessons and Best Practices: Corruption and Judicial Independence", Canivet, Guy; Andenas, Mads and Fairgrieve, Duncan (Eds.), **Independence, Accountability, and the Judiciary**, **British Institute of International and Comparative Law**, ss.466-467. London: British Institute of International and Comparative Law (BIICL), 2006.

17 AYDINLIOĞLU, s. 36.

ten süreci takip eden ve sonlandıran diğer ekiplere kadar veri girişlerinde tekrarı engellemekte, bir kere girilen veri diğer tüm birimler tarafından kullanılmak suretiyle ciddi bir zaman ve emek tasarrufu sağlamaktadır. Bu yüzden sistemin verimliliği sorgulanırken adli kolluk sürecinin hatta yargılama sürecinin bütünü değerlendirilmelidir. Bir bilişim sisteminin faydası değerlendirilirken 3 E ("Three E's" – efficiency, effectiveness, and enabling) yaklaşımı kullanılmalıdır. Verimlilik (Efficiency) bir işin daha az zaman ve emek kullanılarak yapılmasıdır. Etkinlik (Effectiveness,) ise bir işin beklenenden daha iyi bir şekilde yapılması olarak tanımlanmıştır. Bilişim teknolojileri sağladıkları hız, doğruluk, bütünlük ile bu kriterleri karşılamaktadırlar. Yapılabilirlik (enabling) ise polise daha önceden yapmadığı şeyleri yapma imkânı vermesi olarak tarif edilmiştir. Fiziki ortamda yapılması neredeyse imkânsız olan bir parmak izi taramasının elektronik veri tabanları sayesinde tüm ülke çapında çok kısa bir zamanda yapılması buna güzel bir örnektir. Dolayısı ile bilişim teknolojileri suçluların yakalanmasını kolaylaştırmakta ve hızlandırmaktadır. Yine Amerika'da Center for Digital Government tarafından yapılmış olan bir araştırmada eyaletlerin bilişim kullanımı seviyeleri arttıkça suç oranlarında azalma olduğu görülmüştür (Center for Digital Government;2005).

Colton ABD'de pek çok eyalette yaptığı anket ve ziyaretlerde bilişim kullanımının hem vakitten hem de maliyetlerden tasarruf sağladığı, kırtasiyeciliği azalttığı sonucuna varmıştır¹⁸. Günümüzde maliyetleri aşağıya çekmenin ve verimi artırmanın en önemli aracının bilişim teknolojileri olduğu yadsınamaz bir gerçek haline gelmiştir. Bu kapsamda bilişim teknolojilerini etkin olarak kullanan ülkelerin ekonomileri daha güçlü olurken, bilişim teknolojilerinden faydalanamayanların ki ise daha kırılgan ve zayıftır. Dolayısı ile bilişimsizlik ülkeye zaman ve iş gücü kaybı, zayıf ekonomi, karar verme süreçlerinde etkisizlik ve yoksulluk olarak yansımaktadır¹⁹.

Adli sistemin etkin, hızlı ve verimli bir şekilde çalışması, suç ve suçlulukla mücadelenin sağlıklı bir şekilde yapılabilmesi, adli kolluk uygulamalarının hukuk devleti ilkesine bağlı insan hakları evrensel prensipleri çerçevesinde yapılabilmesi adli sistem ve unsurlarının çok iyi işlemesine bağlıdır²⁰. Adli kolluk bilişim sistemi sayesinde kolluk birimleri ile adli birimler arasındaki tüm süreçler elektronik ortama taşınacak, iş ve işlem süreleri kısılacak, kurumlar arası etkileşim artacak, hak kayıpları azalacak, mağduriyetlerin önüne geçilecek ve sonuç olarak yargının kalitesi de

18 COLTON, s.322.

19 ARIFOĞLU, s.16.

20 AYDINLIOĞLU, s.1.

artacaktır²¹.

Teknolojinin hayatımızın her alanına girdiği günümüzde suç oranı ve çeşitliliği artmış, suç örgütleri teknolojinin getirdiği avantajlardan faydalanır hale gelmişlerdir. Bu anlamda önleyici kolluğun suçu önleme adli kolluğun ise suçu araştırma vazifesi daha zor hale geldiği için bu değişen şartlar çerçevesinde yeni stratejiler belirleme ve teknolojiden yararlanma bir zorunluluk haline gelmiştir²². Bu nedenle adli kolluk birimleri, suç ve suçlularla etkin bir şekilde mücadele edebilmesi için gerek yapısal olarak gerekse yüklendiği görev açısından sürekli kendisini yenilemeli ve teknolojik gelişimlere açık olmalıdır²³. Polis hem önleyici hem de adli bölümleri ile çağın gelişen koşullarına göre kendini yenilemeli, başka ülkelerdeki örnek uygulamaları benimsemeli ve bu konudaki AB kriterlerine uyum sağlamalıdır. Teknoloji suç işlemeyi kolaylaştırdığı gibi suç delillerinin yok edilmesinde de kullanılabilir.

Cumhuriyet savcısı ve adli kolluk işlemleri kişilerin insan hakları ile doğrudan ilgilidir. Araştırma ve soruşturma safhası ceza adaleti sisteminin ilk fonksiyonu olup, ardından iddia, savunma, yargılama ve infaz aşamaları gelmektedir²⁴. Maddi gerçeğin araştırılan sürecin başlangıcı olan soruşturma safhasında yapılacak yanlışlar ilerideki safhalarda tafafisi güç durumlar oluşturabilmektedir. Bundan dolayı soruşturma aşamasının mümkün olan en iyi şekilde yapılması bir zorunluluktur²⁵. Bu anlamda vatandaşı ayağına çağırarak yerine bilişim teknolojileri kullanılarak hizmeti mobil merkezler vasıtasıyla vatandaşın işyerine ve ikametgâhına götürüyor olmak, temel hak ve hürriyetler ile insan haklarına saygının bir göstergesi olacaktır²⁶.

Video konferans sistemi kullanılmak suretiyle evlerinden çıkamayan engelli, yaşlı ve hastaların ifadelerinin alınması, mahkeme ortamında bulunmaktan etkilenebilecek yaşlı küçüklerin ya da korkutulan tanıkların da başka bir mahalden sorgulanabilmesi de insan hakları anlamında olumlu

21 VUYST Bruno and Fairchild, Alea, "The Phenix project: a case study of e-justice in Belgium" *ACM International Conference Proceeding Series*, 156, pp.327-333.2006.

22 ÖZMEN Alper ve ZEREN Halim Emre, "Türk Polis Teşkilatının Modernizasyonu Bağlamında Toplum Destekli Polislik Sistemi: Kocaeli İlinde Bir Araştırma", Muhittin Karakaya ve Sebahattin Gültekin (Ed.), *Suçla Mücadelede Çağdaş Yaklaşımlar, Toplum Destekli Polislik Teori ve Uygulamaları*, ss.167-171, Polis Akademisi Yayınları, Ankara, 2011.

23 AYDINLIOĞLU, s.10.

24 DÖNMEZER Sulhi/YENİSEY Feridun. "Ceza Adaleti Sisteminde Jandarma ve Polis Rolü ve Etkinliği", *Polis Bilimleri Dergisi*, 1(1), 1998.

25 ÖZDEMİR, s.59.

26 DÜNDAR A. Nihat, "Ülkemizde Adli Kolluk Tasarı ve Yaklaşımları, Adli Kolluk Kuruluş ve Görevleri", *Antalya Barosu Uluslararası Sempozyumu*, 12-13 Temmuz 1997, Antalya Barosu Yayını, 1998.

uygulamalardandır²⁷.

Adli kolluk işlemlerinin uygulanmasında bilişimden faydalanılması soruşturma süreçlerini kısaltacağı usulsüzlükleri engelleyeceği gibi gereksiz bürokrasiyi de önleyecektir²⁸. Bilişim çağında yeni teknolojik gelişmeler adli kolluk dâhil tüm polis birimlerini olumlu etkilemektedir. Bu sayede suç ve suçlu ile mücadele kavramları değiştiği gibi toplumdaki olumsuz polis algısı da değişmektedir. Bu yeni algıda polis suçu işlenmeden önce önlemeyi hedefleyen, insan haklarını ön planda tutan, özgürlükleri kısıtlamadan, güvenlik için özgürlükten vazgeçmeden, vatandaşmağdur- sanık-polis- hâkim-savcı ekseninde modern teknolojiden azami düzeyde faydalanan bir konumda olma durumundadır²⁹.

Bunun yanında tüm insanlığın topyekûn bir sorunu haline gelen küresel ısınma probleminin çözümünde de bilişimin oynayabileceği katkılarda gündeme gelmektedir. Zira bilişim teknolojilerinin kullanımı sayesinde insanların resmi mercilere gitmek için tükettikleri enerji ihtiyacı ve çevre kirlenmesi azalmaktadır³⁰. Bunun yanında kâğıdın yerini alan elektronik araçlar sayesinde de kâğıt tüketimi gittikçe azalmakta, bu sayede orman kayıpları ile çevreye verilen zarar azalmaktadır³¹.

Genel olarak hem adli kolluk hem önleyici kolluğun yaptıkları işin doğası gereği istihbarat ön plana çıkmaktadır. Dolayısıyla gerekli bilgiye istenilen yer ve zamanda hızlı ve güvenli bir şekilde erişim kolluk birimleri için hayati derecededir. Zira hem bir suçun soruşturma sürecinde hem de suçluların izlenmesinde adli kolluk doğru ve gerekli bilgiye anında ihtiyaç duymaktadır. Buda devlet içindeki birimlerin koordinasyon ve entegrasyonu ile doğrudan ilişkilidir³².

Teknolojinin büyük bir hızla geliştiği ve sosyal olayların durmaksızın arttığı çağımızda toplumun sosyo-ekonomik ve politik yapısı da değişmekte, halkın adli ve kolluk güçlerinden olan beklentileri de gittikçe artmakta ve bu beklentilerin karşılanabilmesi için de bilişim teknolojileri bü-

27 GIUFFRIDA Iria, "Legal, Practical And Ethical Implications Of The Use Of Technology In European Courtrooms", **12 Wm. and Mary Bill Rts. J.** HeinOnline. 2004.

28 BASU Subhajt, "E-Government and Developing Countries: An Overview", **International Review Of Law Computers & Technology**, pp. 109-132, 2004.

29 YILDIRIM Hakan; KAPLAN Volkan; ÇAKMAK Tuncay ve ÜSTÜN Cem **CPolisCE, 2023 yılının Polisiye Gündemi**, Ankara: Macar yayınevi. .,2004.

30 MILLARD Jeremy, "The Role and Impact of ICT in Engaging Citizens," Asım Balcı, Coskun Can Aktan ve Özkan Dalbay (Ed.), **Explorations in eGovernment and eGovernance TURKSAT Second International Conference on eGovernment and eGovernance**, ss.39-40. 11-12 Mart 2010, Antalya, 2010.

31 http://www.ntt.co.jp/csr_e/2006report/ecology/07.html E.T.: 05 Ocak 2014

32 HWA Hu Paul Jen; LIN Chienting and HSINCHUN Chen "User Acceptance of Intelligence and Security Informatics Technology: A Study of COPLINK", **Journal Of The American Society For Information Science and Technology**, 56(3), pp.235-244, 2005.

yük önem arz etmektedir³³.

V. ANKET

A. Genel Sorular

UYAP Kolluk Bilişim Sistemini kullanan Jandarma Genel Komutanlığı ile Sahil Güvenlik Komutanlığına bağlı görevliler arasında sistemin etkinliğini, kullanılabilirliğini ölçmek ve uygulamadaki sorunları tespit etmek için bir anket yapılmıştır. Anket yine UYAP Bilişim Sisteminin altyapısı kullanılarak yapılmıştır. Bu anket sayesinde bir model olarak UYAP Kolluk Bilişim Sisteminin Kolluk işlemlerine getirmiş olduğu faydalar ile sistemin avantaj ve dezavantajları belirlenmeye çalışılmıştır.

Ankete her iki kurumdan toplamda 257 kişi katılmış, bunların 164'ü Jandarma Genel Komutanlığı personeli, 93 kişisi ise Sahil Güvenlik Komutanlığı personelinden oluşmaktadır. Bu haliyle katılanların %64'ü Jandarma Genel Komutanlığından, %36'sı ise Sahil Güvenlik Komutanlığından oluşmaktadır. Katılanların %64 ünü oluşturan 164 kişi bir ila on yıl arası, %19'unu oluşturan 48 kişi 10 ila 20 yıl arası, %16'sını oluşturan 40 kişi 20 ile 30 yıl arası, %2 sini oluşturan 5 kişi de 30 yıl üzerinde adli kolluk işlemlerinde görev aldığını ifade etmektedir.

Katılanların %79'unu oluşturan 202 kişi lisans düzeyinde, %11'ini oluşturan 29 kişi lise mezunu, %9'unu oluşturan 23 kişi lisansüstü, %1'ini oluşturan 2 kişi ise doktora düzeyinde eğitim seviyesine sahip olduklarını beyan etmişlerdir. Bir kişi de ilkökul mezunu olduğunu ifade etmiştir.

Ankete katılanların yaş seviyesine baktığımızda %56'sının 26-35 yaş grubu arasında, %33'ünün 36-45 yaş grubu arasında, %5'inin 18-25 yaş grubu arasında, %5'inin ise 46-55 yaş grubu arasında olduğu görülmüştür. Dolayısı ile ankete katılanların %94'ünün 18-45 yaş grubunu oluşturan genç ve orta yaş grubuna dâhil olduğu anlaşılmaktadır.

Ankete katılanların bilgisayar okuryazarlığı ile ilgili sorulan soruya verilen cevapta %62'si oluşturan 159 kişinin iyi, %19'u oluşturan 48 kişinin çok iyi, %18'i oluşturan 45 kişinin orta, %2'yi oluşturan 5 kişinin ise kötü ve çok kötü olarak yanıt verdiği görülmüştür. Dolayısıyla anketimize katılanların %81'inin iyi ve çok iyi düzeyde bilgisayar okuryazarlığına sahip olduğu ortaya çıkmıştır .

Ankete katılanların %65'ini oluşturan 166 kişi UYAP Kolluk Bilişim Sistemi ile tüm adli kolluk işlemlerini yapabildiğini ifade ederken, %35'lik kısmı oluşturan 91 kişi bazı işlemleri yapamadığını ifade etmiştir. UYAP Kolluk Bilişim Sisteminin adli kolluk işlemlerinde başka bir sisteme ihti-

33 TEMÜR, s.502.

yaç bırakmıyor sorusuna %9'u oluşturan 24 kişi kesinlikle katılıyorum, %52'yi oluşturan 134 kişi katılıyorum, %31'i oluşturan 80 kişi kararsızım, %7'yi oluşturan 17 kişi katılmıyorum, %1'i oluşturan 2 kişi ise kesinlikle katılmıyorum yanıtı vermiştir.

B. Kullanıma İlişkin Sorular

UYAP Kolluk Bilişim Sistemi soruşturma işlemlerini hızlandırmıştır sorusuna % 18'i oluşturan 45 kişi kesinlikle katılıyorum, % 55'i oluşturan 142 kişi katılıyorum, % 22'yi oluşturan 57 kişi kararsızım, % 4'ü oluşturan 11 kişi katılmıyorum, % 1'i oluşturan 2 kişi kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Dolayısıyla %73 oranında çoğunluk kısım UYAP Kolluk Bilişim Sisteminin Soruşturma işlemlerini hızlandırdığını düşünürken sadece %5'lik bir kısım bu soruya olumsuz yanıt vermiştir. Kolluk görevlilerinin büyük çoğunluğu UYAP Kolluk Bilişim Sistemi nezdinde kolluk işlemlerinde teknoloji kullanımına olumlu baktıkları anlaşılmaktadır.

UYAP Kolluk Bilişim Sistemi'nin adli kolluk ile savcılık arasındaki iletişimi arttırmıştır şeklindeki soruya % 17'yi oluşturan 43 kişi kesinlikle katılıyorum, % 54'ü oluşturan 140 kişi katılıyorum, % 20'yi oluşturan 54 kişi kararsızım, % 7'yi oluşturan 19 kişi katılmıyorum, % 2'i oluşturan 4 kişi kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Bu soruya verilen cevaptan da kolluk görevlilerinin %71'lik bir kısmının bu sistemin savcı ile adli kolluk arasındaki iletişimi arttırdığına inandığını, sadece %9'luk bir kesimin bu konuda olumsuz düşündüğünü ortaya koymaktadır.

Sistemin kullanımının kolay ve kullanıcı dostu bir sistem olduğuna dair soruya ankete katılanlardan % 10'nunu oluşturan 25 kişi kesinlikle katılıyorum, % 50'yi oluşturan 128 kişi katılıyorum, % 25'i oluşturan 65 kişi kararsızım, % 12'yi oluşturan 30 kişi katılmıyorum, % 4'ü oluşturan 9 kişi kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Bu soruya verilen cevaplarda memnuniyet oranının biraz düştüğü ve sistemin kullanıcı dostu olma noktasında biraz daha geliştirmeye muhtaç olduğu sonucu çıkarılmaktadır.

Sistemi kullanan adli kolluk birimlerinden memnuniyet dereceleri sorulduğunda %14'lük kısmı oluşturan 36 kişi kesinlikle katılıyorum, % 53'ü oluşturan 136 kişi katılıyorum, % 25'i oluşturan 65 kişi kararsızım, % 5'i oluşturan 13 kişi katılmıyorum, % 3'ü oluşturan 7 kişi kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Verilen cevaplardan adli kolluk görevlilerinin çoğunluğunun sistemi kullanmaktan memnuniyet duyduğu anlaşılmakta ise de bu konuda memnuniyet derecesinin artırılması gerektiği anlaşılmaktadır. Bu da sistemin emek, zaman ve masraflardan sağlayacağı

ğı tasarruf ile doğru orantılıdır.

Ankete katılan kullanıcılara UYAP Kolluk Bilişim Sistemini kullanmak için yeterli teçhizata sahip olup, olmadıkları sorulduğunda %67'yi oluşturan 173 kişinin olumlu cevap verdiği gözlemlenirken, %33 oranındaki 84 kişinin de olumsuz cevap verdiği gözükmektedir. Bu soruya verilen cevaptan da sistemin kullanımı için yeterli teçhizata sahip olunmadığını söyleyen %33'lük kısım hatırı sayılı bir orandır ve bu konuda ilgili birimlerin donanım ve altyapı eksiklerini gidermek için gerekli çalışmaları yapmaları gerektiği anlaşılmaktadır.

Bu başlık altında UYAP Kolluk Bilişim Sistemi kapsamında elektronik imzanın rahatlıkla kullanılıp kullanılmadığı şeklinde soruya katılanların % 20'sini oluşturan 52 kişi kesinlikle katılıyorum, % 46'yı oluşturan 119 kişi katılıyorum, % 25 oluşturan 65 kişi kararsızım, % 7'yi oluşturan 18 kişi katılmıyorum, % 2'yi oluşturan 4 kişi kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Bu da elektronik imza kullanımında istenilen seviyeye henüz yaklaşamadığının bir göstergesi olmaktadır.

UYAP Kolluk Bilişim Sisteminin kullanımının adli kolluk işlemlerinde etkinlik, kalite ve verimliliği arttırmıştır şeklindeki soruya da katılanlardan % 14'ü oluşturan 36 kişi kesinlikle katılıyorum, % 58 oluşturan 150 kişi katılıyorum, % 24'ü oluşturan 62 kişi kararsızım, % 3'ü oluşturan 8 kişi katılmıyorum, 1 kişi de kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Verilen bu cevaptan %72 oranında bir kesimin olumlu cevap verdiği anlaşılmakla birlikte %24'lük kararsız kısma ve %3'lük olumsuz cevap veren kısma bakıldığında bu konuda da geliştirmeler yapılması gerektiği anlaşılmaktadır.

UYAP Kolluk Bilişim Sisteminin kullanımının suç ve suçluların takibini kolaylaştırmıştır şeklindeki önermeye de ankete katılanlardan % 14'ünü oluşturan 35 kişi kesinlikle katılıyorum, % 60'ını oluşturan 153 kişi katılıyorum, % 22'yi oluşturan 56 kişi kararsızım, % 4'ü oluşturan 10 kişi katılmıyorum, %1'ini oluşturan 1 kişi de kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Verilen bu cevaptan %74 oranında bir kesimin olumlu cevap verdiği anlaşılmakla birlikte %22'lük kararsız kısma ve %5'lik olumsuz cevap veren kısma bakıldığında bu konuda da bir takım adımlar atılması gerektiği anlaşılmaktadır.

UYAP Kolluk Bilişim Sisteminin adli kolluk işlemlerinde istediğim istatistik ve raporları vermektedir şeklindeki önermeye de ankete katılanlardan % 8'i oluşturan 21 kişi kesinlikle katılıyorum, % 47'yi oluşturan 120 kişi katılıyorum, % 33'ü oluşturan 84 kişi kararsızım, % 12'yi oluşturan 30 kişi katılmıyorum, %1'i oluşturan 2 kişi de kesinlikle katılmıyo-

rum şeklinde cevap vermiştir. Bu soruda memnuniyet oranı biraz daha düşmüş, kararsız ve olumsuz düşünenlerin oranı da artmıştır. Dolayısı ile UYAP Kolluk Bilişim Sisteminin adli kolluğun ihtiyacı olan istatistik ve raporları üretme noktasında analiz ve fonksiyon geliştirme çalışmalarına ihtiyaç bulunduğu ortaya çıkmaktadır.

UYAP Kolluk Bilişim Sisteminin güvenli ve güvenilir olduğu şeklindeki önermeye de ankete katılanlardan % 16'yı oluşturan 42 kişi kesinlikle katılıyorum, % 60'ı oluşturan 155 kişi katılıyorum, % 20'yi oluşturan 52 kişi kararsızım, % 2'yi oluşturan 6 kişi katılmıyorum, %1'i oluşturan 2 kişi de kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Kararsız ve olumsuz düşünenlerin oranı düşük gözükse bile bu konuda kullanıcıların %100 e yakın kısmının olumlu düşünebilecek bir seviyede güvenlik tedbirleri alınmalı ve kullanıcılar bu konuda inandırılmalıdırlar. Burada % 1'lik bir olumsuz oranı bile fazladır. Sistemin fayda, hız iletişim konusunda memnuniyet oranı %70- %80' ler civarında bile olsa güvenlik konusundaki %76'lık oran bizce düşüktür.

UYAP Kolluk Bilişim Sistemini etkin bir şekilde kullanabilmek için gerekli eğitimi aldım şeklindeki önermeye de ankete katılanlardan % 4'ü oluşturan 9 kişi kesinlikle katılıyorum, % 36'yı oluşturan 93 kişi katılıyorum, % 20'yi oluşturan 52 kişi kararsızım, % 24'ü oluşturan 61 kişi katılmıyorum, %16'yı oluşturan 42 kişi de kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Bu soruda memnuniyet oranı diğer sorulara nazaran oldukça düşmüş, kararsız ve olumsuz düşünenlerin oranı da oldukça artmıştır. Bu da eğitim konusunda yeterli çalışmaların yapılamadığına açık bir delil oluşturmaktadır.

C. UYAP Kolluk Bilişim Sisteminin Avantaj ve Dezavantajları

Anketimize katılan adli kolluk çalışanlarından UYAP Kolluk Bilişim Sisteminin avantaj ve dezavantajlarına dair somut değerlendirmeleri de toplanmıştır. Adli kolluk çalışanlarının görüşleri, temelde bu sistemin adli kolluk işlemlerine kolaylık ve hız sağladığı, iş yükünün azaldığı, iletişimi arttırdığı noktasında toplanmıştır. Sistemin zaman ve emek tasarrufu sağladığı, adli verilere erişimi kolaylaştırdığı, adli kolluk ile savcılık birimi arasında veri alışverişini etkin hale getirildiği kullanıcılar tarafından ifade edilmektedir. Bunun yanında UYAP Kolluk Bilişim Sisteminin etkin bir şekilde kullanılabilmesi için personel ve altyapı sorunlarının da çözülmesi gerektiği en çok dile getirilen hususlardandır. Kullanıcılar bu sistemin yaygınlaştırılması gerektiğini tüm kolluk birimlerinin bu sisteme geçmemesinden dolayı aksaklıklar yaşandığını ifade etmişlerdir. Ankete katılan kullanıcıların bu soruya verdikleri cevaplar aşağıdaki başlıklar altında tasnif edilmiştir.

1. Adli İşlemlerde Hız ve Zaman Tasarrufu

Kullanıcıların büyük bir çoğunluğu UYAP Kolluk Bilişim Sisteminin kullanımının adli kolluk işlemlerini hızlandırdığını, araç, zamandan ve personelden tasarruf sağlandığını düşünmektedir. Kullanıcılar adli kolluk amiri ve memurlarının tamamında bu sistemi kullanım yetkisinin olması ve en ücra karakollara dahi bu sistemlerin kurulması kırtasiye, posta gideri, zaman, insan israfını önleyecek adalet zamanında yerini bulacağına inanmaktadırlar. Bu sistem sayesinde adli kolluk birimleri ile savcılık ve mahkemeler arasındaki evrak trafiğinin hızlandığı, posta yerine elektronik ortamda yapılan yazışmaların iletişimi ve evrak kayıplarını minimuma indirdiği, zaman kaybının azaldığı ve adli kolluk işlemlerinin daha pratik hale geldiğini ifade etmişlerdir.

Kullanıcılar bu sistem sayesinde kimlik ve adres tespitlerinin daha kolay yapıldığını bu durumda adli işlemlerde kendilerine vakit kazandığını, gecikmeleri engellediğini, savcılık ile mahkeme arasındaki iletişimin hızlandığını söylemişlerdir. Kullanıcılardan birisi bu durumu *“Evrakı anında il dışındaki bir makama gönderebiliyorum. Posta, faks vb. ne gerek kalmıyor. Evrak akışı çok güzel ve hızlandı, zamandan tasarruf sağlamakta ve işleri hızlandırmakta”* sözleri ile ifade etmiştir. Bir kullanıcı ise *“Evrak yoğunluğunun azaltılarak gecikmeye sebebiyet verilmeksizin soruşturma yapılabilmesi sistemin avantajıdır. Herhangi bir dezavantajı olduğunu düşünmüyorum.”* demektedir.

Kullanıcılar UYAP Kolluk Bilişim Sistemi sayesinde istenilen verilere ve bilgilere en kısa zamanda ulaşılabildiğini ifade etmişlerdir. Bu anlamda UYAP Kolluk Bilişim sisteminin ilk anda tahkikatı yapan karakollarda kurulduğu zaman daha faydalı olacağı dile getirilmiştir. Adli Kolluk ve Cumhuriyet savcılığı arasında kurulan haberleşme ağı olarak kurulan bu sistemde evrak zaman beklemeksizin iletilebilmektedir. Bu sayede adliye ile iletişim daha aktif hale getirilmiştir.

2. Kırtasiye ve Diğer Giderlerinden Tasarruf

Ankete katılan kullanıcılar genel olarak tam anlamıyla kullanılmaya başlandığında adli kolluk işlemlerinin daha pratik hale geleceğini ve kesinlikle kâğıt israfının önleneceğini, gereksiz kırtasiye kullanımının ortadan kalkacağını dile getirmişlerdir. Bir kısım kullanıcılar evrakı elden göndermek için yapılan araç ve yakıt masraflarından da tasarruf edildiğini dile getirmişlerdir. Kullanıcılardan bir tanesi arşivleme sistemine iyi yönde etki sağladığını söylemiştir. Sistemin gecikmeyi önlediği en kısa zamanda en seri şekilde adli birimlerle yazışmayı sağladığı, gereksiz yazışmalar ile gecikmelerin engellendiği ifade edilmiştir. Adli işlemlerin hızlanması ve masrafların azalması yanında gelen giden evrak kayıpla-

rının ortadan kalkması sayesinde adli evrakların güvenliğinin arttığı da vurgulanan hususlardan bir tanesidir. Kullanıcılardan bir tanesi de sistemin kayıtlara ulaşım ve istatistik oluşturmada oldukça faydalı olduğunu iddia etmiştir.

3. Eğitim Eksiklikleri

Ankete katılan kullanıcıların en çok şikâyet ettikleri hususların başında yeterli eğitimin verilmemesi gelmektedir. Kullanıcılar UYAP Kolluk Bilişim Sisteminin kullanımı ile ilgili personele eğitim verildiğinde çok daha etkili bir şekilde kullanılacağını, UYAP Kolluk Bilişim Sistemi ile ilgili kitap basılması ve CD hazırlanmasını, birebir göstermek ve uygulama suretiyle uygulamalı, detaylı ve senaryolu eğitim istediklerini dile getirmişlerdir. Ayrıca E-imza yetkisinin karakol seviyesine kadar yaygınlaştırılması gerektiği, personelin uzun süreli ve uygulamalı kurslardan geçirilmesinin iyi olacağı vurgulanan hususlardandır.

4. Öneri ve Talepler

Ankete katılan kullanıcılar seçmeli sorular yanında açık uçlu sorular vasıtasıyla sistemin işleyişi ile ilgili sorunları, öneri ve taleplerini de aktarma imkânı bulmuşlardır. Bu sorunların başında altyapı, personel ve donanım eksiklikleri gelmektedir. Kullanıcılardan birine göre UYAP Kolluk Bilişim Sistemi sayesinde evrak dolaşımı hızlanmakla, kimlik sorgusu ve mevzuat desteği ile kullanıcıya avantaj sağlamakla birlikte, internetin olmadığı durumlarda ilgilenilen olayın sürecini yavaşlattığı söylenmektedir. Bilhassa Sahil Güvenlik Komutanlığında görev yapan kullanıcılar denizde yapılan işlemlerde internet çekmediği durumlarda (özellikle sahilden 6 ve üzeri deniz mili uzaklıklarda) efektif kullanılamayacağını değerlendirilmişlerdir. Jandarma Genel Komutanlığı bünyesinde görev yapan kullanıcıların bir kısmı ise bilgisayar sayısının yetersizliğinden, bilgisayarların eski olmasından, yeteri sayıda e-imza olmamasından ve personel azlığından şikâyet etmişlerdir.

Kullanıcıların bir kısmı programı karışık bulunduğunu, menüler arası geçişin kolaylaştırılması gerektiğini, tahkikat evrakı düzenlemenin oldukça karışık menüler içerisinde seçim yapmayı gerektirdiğini ifade etmişlerdir. E imza kartı verilen personele gerekli tüm yetkinin de verilmesi ayrıca iç güvenlikteki tüm personele de e-imza kartı verilerek sistemin etkin olarak kullanılması gerektiği dile getirilmiştir.

Kullanıcıların ekranların daha basit ve sade bir yapıda olmasını, kullanımının kolaylaştırılmasını, bir kısım fonksiyonların daha da zenginleştirilmesini istemişlerdir. Bir kısım kullanıcılar da bu sistemin kullanılabilmesi için adli kolluk içerisinde bu konuda uzman ayrı bir birim kurulma-

sını savunmuşlardır. Bir kullanıcı *“Hızlı ve kullanışlı mobil ekiplere ve nöbetçi savcılara tablet verilirse alanda devriye hizmeti veren ekiplere ulaşmak daha kolay olur örneğin arama el koyma kararı olay yerinden talep edilebilir veya olay yeri canlı olarak ilgili savcıya izletilebilir”* önerisinde bulunmuştur.

Kullanıcıların büyük bir çoğunluğu bu sistemin en uç birimlere, karakol ve asayiş timleri seviyesine kadar yaygınlaştırılması gerektiğine dikkat çekmişlerdir. Bir kullanıcı *“Resmi gazetede yayımlanan mevzuat 1-2 gün sonra güncellenmektedir. Ayrıca yayımlanan bazı tebliğ, yönetmelikler UYAP mevzuat sisteminde bulunmamaktadır. UYAP Kolluk Bilişim Sistemi ile ilgili eğitimlerin daha kapsamlı ve anlaşılabilir şekilde verilmesi uygun olacaktır”* şeklinde düşüncelerini dile getirirken başka bir kullanıcı *“Örnek cumhuriyet savcuları ile görüşme yaptığımızda telefonla verilen emirleri görüşme tutanağına bağlıyoruz resmiyete giriyor, olası bir durumda verilen emirin uygulandığı kanıtlanıyor. Fakat UYAP Kolluk Bilişim Sistemi sisteminde öyle bir durum yok. Hızlı olması avantajlıdır ama personelin görevlerinden dolayı sistem sürekli kontrol edilememektedir. Ayrıca bağlı olduğumuz Bozyazı balıkçı barınağında internet bağlantısı kifayetli olmadığından sistemi kullanmakta zorluklar yaşamaktayız.”* demiştir. Başka bir kullanıcı *“Evraklara daha güvenli ve hızlı ve maliyetsiz cevap verilmekte fakat tam olarak yetişmiş yeteri kadar personel görevlendirilmemektedir bu nedenle iş akışında aksaklık olmaktadır”* şeklinde cevap vermiştir.

Başka bir kullanıcı UYAP Kolluk Bilişim Sistemi, KİHBİ ve POLNET sistemlerinin tek bir program adı altında kullanılmasının uygun olacağını ifade etmiştir. Bu önerme doğru olmakla birlikte halihazırda bu sistemler arası entegrasyon olduğu ve veri akışının gerçekleştirilebildiği bilinmektedir.

Bir kullanıcı *“Sahil güvenlik Komutanlığı’nda e-imza’ya sahip personele teslim edilen harici bellekler birlikten ayrılışında teslim alınmaktadır. Fakat bahse konu personel atandığı birlikte kolluk hizmeti yapmaya devam etmektedir. Bu uygulama yerine personele bir defaya verilen ‘e imza’ların kolluk hizmeti yaptığı görevler süresince geri alınmamasının uygun olacağını düşünmekteyim”*. Diğer kullanıcı *“Daha iyi verim alabilmemiz için bu sistemin kullanıcılarının ve bilgisayar ağının geniş olması gerek. Sadece 1 bilgisayar ve 1 personel görevlendirilmemeli, adli işlemler ile ilgilenen tüm personel yetkilendirildiğinde sistem daha etkili ve verimli olacağı kanaatindeyim”* şeklinde görüş beyan etmiştir.

Başka bir kullanıcı da olay yeri inceleme biriminden gelen herhangi bir tahkikatla ilgili CD veya görüntülerin ilgili tahkikatın içerisine atılabilmesini, UYAP Kolluk Bilişim Sistemine yanlışlıkla girilen tahkikatın eklerinin silinmesi durumunda UYAP Bilişim Sistemi tarafından verilen sayınumda silinebilmesini, sistemin daha hızlı ve kilitlemeden çalışmasını

talep etmiştir. Kullanıcılarca şikâyet edilen diğer bir husus da evrakların hem fiziki hem de UYAP üzerinden evrak gönderimi karışıklığı ve yavaşlamaya sebep olduğu noktasındadır. Bunun engellenmesi için fiziki evrak gönderiminin sona ermesi gerekmektedir.

D. UYAP KBS İle İlgili Sorunlar

Ankete katılan kullanıcıların en çok şikâyet ettiği uygulamaya yönelik sorunların başında sistemin yeni kullanılmaya başlanılmasından kaynaklanan sorunlar gelmektedir. Bu sorunların en başında da kullanıcıların bu konuda yeterince tecrübeye sahip olmamaları, UYAP Kolluk Bilişim Sisteminin adli kolluk birimlerinin çalışma sistemlerine yeni yeni uyarlanıyor olması, fiziksel ortamdan elektronik ortama geçişte görülmesi olağan problemler gelmektedir. Kullanıcılardan küçük bir kısmı nedenini belirtmemekle birlikte sisteme giriş yapamadığını ifade etmiştir. Bu da muhtemelen bilgi eksikliğinden kaynaklanmaktadır. Bir kısım kullanıcılar ise kurumdaki personel organizasyonunun UYAP'a göre yeniden yapılandırılmasını bu kapsamda bu işe uzmanlaşmış personelin tahsisini ve bu personelin sık sık yer değiştirmemesini savunmuştur.

Jandarma ve Sahil Güvenlik Komutanlıklarının internet ve bilgisayarlar üzerinde uyguladıkları haklı güvenlik kısıtlamaları ve UYAP Kolluk Bilişim Sistemini sınırlı personele kullandırması da bazı uyum sorunlarına yol açmaktadır. Örneğin Türk Silahlı Kuvvetlerinde USB portların yasaklı olması sebebiyle veri paylaşımı çok zor yapılabildiği kullanıcılarca ifade edilmektedir. Bazı birimlerde sistem uç karakollara halen kurulmadığı için buralardan tahkikat evraklarının fiziki ortamda geldiğinden yakınılmaktadır.

Bazı kullanıcılar da haklı olarak adli birimlerin hem fiziki hem de elektronik ortamda evrak istemelerinin iş yükünü arttırdığından şikâyet etmektedir. Diğer bir sorun yaşanan alan ise muhtemelen mali endişeler nedeniyle e-imza'nın sınırlı sayıdaki personele dağıtılmasıdır. Kullanıcılar UYAP Kolluk Bilişim Sistemini kullanacak personel sayısının artırılmasını, vatandaşlarla daha çok muhatap olan uç karakollara sistemin yaygınlaştırılmasını ve daha çok kullanıcıya yetki ve e-imza verilmesini talep etmişlerdir.

Diğer bir en çok şikâyet edilen konu ise eğitim eksikliğidir. Ankete katılanlardan %40'ını oluşturan 102 kişi yeterli bir eğitim aldığını ifade ederken, %20'lik kısmı oluşturan 52 kişi kararsız olduğunu söylemiş, %40'ını oluşturan 103 kişi de yeterli eğitim alamadığını dile getirmiştir.

Bir kısım kullanıcılar verilen seminerlerin yetersiz kaldığını, uygulamalı yapılmadığını bu nedenle sistemi tam olarak kullanamadıklarını

bu konuda detaylı ve uygulamalı eğitim taleplerini dile getirmişlerdir. Kullanıcılardan birisi *“nasıl kullanıldığını tam olarak bilmediğim için bir çok özelliğini kullanamıyorum, ayrıca kurumumda sadece 1 kişinin kullanmaya yetkili olması sistemin etkinliğini azaltıyor”* şeklinde görüş beyan etmiştir. Bir kullanıcı da eğitim eksikliği nedeniyle sistemi kullanmayı bilmediklerini yanlış yaparak sorumluluk almak istemediklerini ifade etmiştir.

Kullanıcılar UYAP Kolluk Bilişim Sisteminin yazılımsal sorunlarına ilişkin önemli sorun ve önerilerini de dile getirmişlerdir. Yaşanan sorunların başlıcaları; suç dosyasının gönderilmesi, yetki sınırlandırması nedeniyle arama ve el koyma talepleri/kararları vb. işlemlerin yapılamaması, sözlü talimatın yazıya çevrilmesi ve bazı tahkikat işlemlerinin yapılamaması olarak sıralanmıştır. Bir kullanıcı sistemin şüpheli kaydı olmadan adli soruşturmalarla ilgili yapılan evrakları kabul etmediğini, nüfus kayıt örneğini vermediğini dile getirmiştir. Kullanıcılardan bir kısmı evrak kayıt, yazı hazırlama, evrak bulma vb. işlemlerin çok karışık olduğunu, sistemin daha sade ve kullanımı kolay olmasını önermişlerdir.

Diğer bir kullanıcı ise *“ilçelere tanımlanan roller sınırlı, java sürekli güncelleme istiyor. E-kartsız işlem yapamıyorum, aranan şahısları üçer günlük tarih aralığında veriyor, bu da takibi zorlaştırıyor.”* Şeklinde gördüğü eksiklikleri ifade etmiştir. Bir kullanıcı ise sistemin en alt kademede ki vatandaş ile bire bir karşı karşıya gelen kısaca sahada çalışan personele yönelik olması gerektiğini ifade etmiştir.

UYAP Kolluk Bilişim Sistemini kullanan personelin karşılaştığı diğer bir sorun ise teknik cihazların hem sayı hem de nitelik bakımında yetersiz oluşudur. Anketimizde mevcut olan UYAP Kolluk Bilişim Sistemini kullanmak için yeterli teçhizata sahibim sorusuna katılımcıları neredeyse büyük bir çoğunluğu yeterli teçhizata sahip olmadığı yönünde cevaplar vermiştir.

SONUÇ

Ceza adaleti sistemimizde kolluk birimleri ve adli birimlerin uyum içerisinde iç içe görev yapması öngörülmüştür. Cumhuriyet savcılıkları ile adli kolluk arasındaki işlemlerde bilişim teknolojilerinin kullanımı kolluk ve yargının verimli ve uyum içinde çalışmasına, toplumda adalet ve güven duygusunun oluşmasına ve halkın devlete olan saygısının da artmasına yol açacaktır. Cumhuriyet savcısıyla kolluk arasındaki uyum soruşturmanın etkin yürütülmesine, suçlarla mücadelenin verimli bir biçimde yapılabilmesine imkân vermektedir. İşte bu noktada yasal altyapı yanında teknik altyapının da geliştirilmesi beklenen faydayı sağlayacaktır.

Adli kolluk, adli soruşturma sürecinde Cumhuriyet savcısının gözeti-

minde görev yapmaktadır. Bu süreçte adli kolluğun yapmış olduğu her türlü işlem soruşturmaya ve gerçeğin ortaya çıkmasına yön verdiğinden çok önemlidir. Bu süreçte yapılabilecek ihmal, hata ve gecikmeler soruşturma seyrine ve neticede sosyal barışa olumsuz etki etmektedir. Bunun için bu sürecin başarıyla yürütülmesi için gereken her türlü imkân ve eğitim, bilhassa bilişim araçları adli kolluğa sağlanmalıdır. Hatta Adalet Bakanlığının hâkim ve savcılara dizüstü bilgisayar temini uygulaması Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesindeki rütbeli personele de sağlanmalıdır. Özellikle siber suçlar ile mücadele ve dijital delillerin toplanması konusunda eğitimlere ağırlık verilmeli ve bu konularda uzmanlaşma sağlanmalıdır.

Dünyadaki neredeyse tüm yargı ve adli kolluk sistemleri iş yoğunluğu, sayıca ve nitelik itibarıyla yetersiz personel, fiziksel yetersizlikler, gecikmeler, yetersiz eğitim, yeterli donanımların olmaması ve gelişen teknolojiye ayak uyduramamadan yakınmaktadır. Bireyler ise adaletin geç ve pahalı tecelli etmesinden şikâyet etmektedirler. Çağın son teknolojisinden faydalanmadığı için beklentileri karşılayamayan bir yargı ve adli kolluk sistemi toplumsal barış ile devletin güvenilirliğine de zarar vermektedir. Bilişim teknolojilerinin adli kolluk ve savcılık arasındaki işlemlerde kullanılması bürokrasi ve gecikmeleri azaltacak, verimlilik ve etkinliği arttıracak, maliyetleri düşürecek ve vatandaşlara güven verecektir.

Elbette bilişim tek başına bütün dertlerin devası olmamaktadır. Güven veren ve adil bir adli kolluk ve yargı sistemi için uygulanması gereken pek çok idari, sosyal ve yasal tedbir ve düzenlemeler gerekmektedir. Fakat bilişimin atlandığı ya da unutulduğu her noktada sorun yaşanacağı gibi bilişim sayesinde bu düzenleme ve tedbirlerin başarıya ulaşması daha kolay ve hızlı olacaktır. Ayrıca savcılık ve adli kolluk birimleri arasındaki işlemler açısından uygulanabilecek bilişim sistemlerinin neler olabileceği noktasında diğer ülkelerdeki uygulamalar ve teknolojik gelişmeler de takip edilmeli ve hızlıca adapte edilmelidir. Bunun yanında adli kolluk hizmetleri açısından uluslararası mevzuat da göz önünde bulundurulmalı ve uluslararası işbirliği mekanizmaları içinde yer almaya çalışılmalıdır.

KAYNAKLAR

ARIFOĞLU Ali, **E-Dönüşüm: Yol Haritası, Türkiye, Dünya**, 1 Baskı, Sas Bilişim Yayınları, İstanbul, 2004.

AYDINLIOĞLU Mehmet, **Türkiyede Adli Kolluk Birimlerinin Sorunları Ve Çözüm Önerileri**, (Yayımlanmamış YL tezi), İstanbul, 2013.

BASU Subhajit, "E-Government and Developing Countries: An Overview", **International Review Of Law Computers & Technology**, pp. 109–132, 2004.

BIÇAK Vahit, **Suç Muhakemesi Hukuku**, Polis Akademisi Yayınları, Ankara, 2013.

ÇOLAK Haluk ve TAŞKIN Mustafa, **Ceza Muhakemeleri Kanunu Şerhi**, 2. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2007.

COLTON Kent Winterton, **Police and Computers: The Use, Accptance and Impact of Information Technology**, (Doctorate Thesis), 1972.

DÖNMEZER Sulhi ve YENİSEY Feridun. "Ceza Adaleti Sisteminde Jandarma ve Polisin Rolü ve Etkinliği", **Polis Bilimleri Dergisi**, 1(1), 1998.

DÜNDAR A. Nihat, "Ülkemizde Adli Kolluk Tasarı ve Yaklaşımları, Adli Kolluk Kuruluş ve Görevleri", **Antalya Barosu Uluslararası Sempozyumu**, 12-13 Temmuz 1997, Antalya Barosu Yayını, 1998.

ERYILMAZ M. Bedri, "Ceza Muhakemesi Kanunu ve Adli Kolluk: Adli Kolluk Amirleri, Sorumluları ve Görevlilerinin Belirlenmesi", **Ankara Barosu Dergisi**, ss.110-113., Ankara, 2007.

GIUFFRIDA Iria, "Legal, Practical And Ethical Implications Of The Use Of Technology In European Courtrooms", **12 Wm. and Mary Bill Rts. J. HeinOnline**. 2004.

HENDERSON Keith E. "Global Lessons and Best Practices: Corruption and Judicial Independence", Canivet, Guy; Andenas, Mads and Fairgrieve, Duncan (Eds.), **Independence, Accountability, and the Judiciary, British Institute of International and Comparative Law**, ss.466-467. London: British Institute of International and Comparative Law (BIICL), 2006.

HWA Hu Paul Jen; LIN Chienting and HSINCHUN Chen "User Acceptance of Intelligence and Security Informatics Technology: A Study of COPLINK", **Journal Of The American Society For Information Science and Technology**, 56(3), pp.235–244, 2005.

MAGNUS Richard, "Confluence of Law and Policy in Leveraging Technology: Singapore Judiciary's Experience", **William and Mary Bill of**

Rights Journal, pp. 661-680. 2003.

MALIK Waleed H., "E-Justice: Towards A Strategic Use Of Ict In Judicial Reform", **The World Bank Marrakech Conference Strategies For the Modernization of Justice in Arab Countries**, pp.2-11, 15-17 Mart 2002, Morocco, 2002.

MILLARD Jeremy, "The Role and Impact of ICT in Engaging Citizens," Asım Balcı, Coskun Can Aktan ve Özkan Dalbay (Ed.), **Explorations in eGovernment and eGovernance TURKSAT Second International Conference on eGovernment and eGovernance**, ss.39-40. 11-12 Mart 2010, Antalya, 2010.

OSKAMP Anja; Lodder, Arno R. and Apistola, Martin (Ed.), **IT Support of the Judiciary**, Information Technology and Law Series 4, Hague: TMC Asser Press. 2004.

ÖZDEMİR Bircan, **Adli Kolluğun Görev ve Yetkilerinde Yaşanan Problemler ve Adli kolluk Kurulması Yönünde İstanbul Emniyet Müdürlüğünün Bakış Açısı**, (Yayınlanmamış YL Tezi), Polis Akademisi, Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, 2009.

ÖZMEN Alper ve ZEREN Halim Emre, "Türk Polis Teşkilatının Modernizasyonu Bağlamında Toplum Destekli Polislik Sistemi: Kocaeli İlinde Bir Araştırma", Muhittin Karakaya ve Sebahattin Gültekin (Ed.), **Suçla Mücadelede Çağdaş Yaklaşımlar, Toplum Destekli Polislik Teori ve Uygulamaları**, ss.167-171, Polis Akademisi Yayınları, Ankara, 2011.

PASQUALE Fabio, "Investigation And Prosecution Of Foreign Bribery", **OECD Anti-Corruption Network for Eastern Europe and Central Asia Expert Seminar "Effective Means Of Investigation And Prosecution Of Corruption"**, ss.70-71.20-22 October 2010, Bucharest, 2010.

REILING Dory, **Technology for justice, How Information Technology Can Support Judicial Reform**, Amsterdeam: Leiden University Press, 2009.

TEMÜR Nuri, "İç Güvenlik Politikaları ve e-Devlet", Zahid Sobacı, Mete Yıldız (Ed.), **E-devlet, Kamu Yönetimi ve Teknoloji ilişkisinde Güncel Gelişmeler**, ss. 501-523. Nobel Yayınları, Ankara. 2012.

TEMÜR Nuri, "İç Güvenlik Politikaları ve e-Devlet", Zahid Sobacı, Mete Yıldız (Ed.), **E-devlet, Kamu Yönetimi ve Teknoloji ilişkisinde Güncel Gelişmeler**, Nobel Yayınları, ss. 501-523, Ankara, 2012.

VUYST Bruno and Fairchild, Alea, "The Phenix project: a case study of e-justice in Belgium" **ACM International Conference Proceeding Series**,

156, pp.327-333.2006.

YILDIRIM Hakan; KAPLAN Volkan; ÇAKMAK Tuncay ve ÜSTÜN Cem **CPolisCE, 2023 yılının Polisiye Gündemi**, Ankara: Macar yayınevi ,2004.

